

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

Nimfea

A Tizsakürt-tiszainokai gyepek (HUHN20158) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Túrkeve
2014

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

Harmos Krisztián

Nimfea Természetvédelmi Egyesület

Trollius Europaeus Természetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Harmos Krisztián

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Dr. Deák József Áron

Dr. Forgács Zoltán

Juhász Krisztina

Molnár Géza

Nagy Edina

Sallai R. Benedek

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név.....	6
1.2. Azonosító kód.....	6
1.3. Kiterjedés.....	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	6
1.4.2. Jelölő fajok	6
1.5. Érintett települések.....	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások	7
2. Veszélyeztető tényezők.....	9
3. Kezelési feladatok meghatározása	12
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	12
3.2. Kezelési javaslatok	13
3.2.1. Élőhelyek kezelése	13
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	21
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	21
3.2.4. Kutatás, monitorozás	21
3.2.5. Mellékletek.....	23
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében.....	24
3.3.1. Agrártámogatások.....	24
3.3.2. Pályázati források	28
3.3.3. Egyéb.....	28
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	28
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	28
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	29
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	30

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése.....	33
1.1. Környezeti adottságok.....	33
1.1.1. Éghajlati adottságok.....	33
1.1.2. Vízrajzi adottságok.....	33
1.1.3. Talajtani adottságok.....	34
1.2. Természeti adottságok.....	34
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	36
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	40
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	40
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	44
1.3. Területhasználat.....	44
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás.....	44
1.3.2. Tulajdoni viszonyok.....	45
1.3.3. Területhasználat és kezelés.....	45
2. Felhasznált irodalom.....	48
3. Térképek.....	49

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Tisza-kürt-tiszainokai gyepes kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
--------------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20158
---------------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	471,91 ha
---------------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő fajok és élőhelyek felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának (Standard Data Form) 2013. október 31-ével felfrissített változatát vettük alapul.

1.4.1. A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
(* kiemelt jelentőségű élőhelytípus)

1.4.2. A kijelölés alapjául szolgáló fajok

- mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- réti csík (*Misgurnus fossilis*)

1.4.3. A felmérés során jelölőnek javasolt élőhelyek

- 6250* - Síksági pannon löszgyepek
(* kiemelt jelentőségű élőhelytípus)

1.5. Érintett települések

Jász-Nagykun-Szolnok megye: Tiszainoka, Tisza-kürt

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

- Egyéb érintett Natura 2000 terület: a terület a déli részén 28 %-ban átfed a Közép-Tisza különleges madárvédelmi területtel (továbbiakban KMT) (kódja: HUHN10004, kiterjedése: 13143 ha, átfedés mértéke: 135,45 ha)
- Ex-lege védett láp: Csukás-Fertő (kódja: HNL147), kiterjedése: 119,4 ha, védetté nyilvánító jogszabály: 1996. LIII. törvény a természet védelméről
- Országos ökológiai hálózat: A tervezési terület teljes egészében az országos ökológiai hálózathoz tartozik, a déli része magterületként, a középső és az északi részei ökológiai folyosóként vannak nyilvántartva.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- a területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Tiszakürt Község községrendezési terve – 10/2003. (X. 30.) rendelet (egységes szerkezetben), utoljára módosította: 18/2007.(XII. 20.) rendelet
- Tiszainoka Község települési szabályozási terve és helyi építési szabályzata – 21/2003. (IX. 15.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Körzeti erdőterv: Szolnoki erdőtervezési körzet (érvényes: 2005.01.01. – 2014.12.31.) törzskönyvi szám: 31/2005, kelt: 2005. augusztus 29. A következő tervezési időpont a Szolnok-Jászsági erdőtervezési körzetben (új körzet neve): 2016. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- I/1. Szolnok és dél-hevesi apróvadás vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig (Országos Vadgazdálkodási Adattár).
- Cserkeszőlő és vidéke Vadásztársaság (vadgazdálkodási alegység kódszáma: 16-755010) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály
- Tisza Vadásztársaság (vadgazdálkodási alegység kódszáma: 16-755110) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- a területre halgazdálkodási terv nem vonatkozik.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Nagykunság alegység (2-18) vízyűjtő-gazdálkodási terve. Elfogadás dátuma: 2010.08.01. Közreadta: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2009. szeptember.

1.7.7. Egyéb tervek

- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program (2009-2014). Készítette: a KEVITERV AKVA Mérnöki Vállalkozási Kft. Elfogadta: a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 151/2010.(IX.24.) számú határozatával
- Kunszentmártoni Kistérség környezetvédelmi programja (2009-2014). Készítette: Hazai Térségfejlesztő Zrt., 2009. július

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03.	gyepterület átalakítása szántóvá	M	10	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), Síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . Az élőhely megszűnését okozhatja, rontja a szomszédos természetszerű élőhelyek állapotát. Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok számára alkalmas élőhelyek, szaporodóhelyek méretét, megnöveli a migrációs veszteséget, rontja a szomszédos természetszerű élőhelyek állapotát.
A03.03.	kaszálás felhagyása/hiánya	L	5	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), Síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . A terület délnyugati csücskét nem kaszálták, nem legeltették. Ez veszélyezteti a szikések optimális állapotát, és annak leromlásához vezet.
A04.03.	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	L	5	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . A terület délnyugati csücskét nem kaszálták, nem legeltették. Ez veszélyezteti a szikések optimális állapotát, és annak leromlásához vezet. <i>Síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . Az élőhely fajkészlete módosul, homogenizálódik, a gyomok aránya nőhet, s ez kedvezhet az özöngyomok megtelepedésének is.
B01	Erdőtelepítés	L	5	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), Síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . Az élőhely eltűnését okozza, a megváltozó fényviszonyok, mikroklíma, tápanyag-elérhetőség és a kompetíció következtében az élőhely fajkészlete nehezen élhet túl. Az erdőtelepítés a fafajválasztás által illetve attól függetlenül is (lásd mélyszántás, talajelőkészítés, trágyázás, kemikáliák használata) a gyomoknak és az invazív fajoknak kedvezhet, az inváziós veszély nőhet. A Szőlő-sziget déli szegélyén szikésekre is telepítettek tájidegen fafajú erdőket.
C01.02	Vályog- és anyaggödör	L	10	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), Síksági pannon löszgyepek</i>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(6250*). Az adott eredeti élőhelytípus megszűnéséhez vezet, mert megváltoznak a felszín morfológiai viszonyok, a víz- és Na-sóellátottság. Egyelőre csak egy felhagyott gödör van a Csukás-parton, de később egy esetleges útfelújítás során e veszély nőhet.
D01.02	autópályák, autóutak, fő- és mellékutak	M	40	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Megnöveli a fajok migrációs és diszperziós veszteségét, rontja a kolonizációs lehetőségeket. A mocsári teknős esetén a tojásrakási vándorlás során különösen veszélyes lehet.
F02.03.02	horgászat	L	10	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Egyedeit a véletlen vagy szándékos horogra kerülés, elpusztítás, birtoklás veszélyezteti.
G05.09	Kerítés, kerítésépítés			<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> , <i>Síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . A kerítések mentén a kaszálás és olykor a legeltetés intenzitása is kisebb lehet. A kerítések létesítése túrással jár, ami szintén a gyomoknak kedvez. A kerítések rontják a táj átjárhatóságát és tájesztétikai szempontból sem ideálisak. Ez a veszély még egyelőre nem realizálódott, de a jövőben nem kizárható.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	L	5	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> , <i>Síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . A nem kaszált területeken keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), zöldjuhar (<i>Acer negundo</i>), gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) terjedése az élőhelyek átalakulásához, a gyepterületek eltűnéséhez vezet.
I02	Problémát jelentő őshonos fajok	L	15	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> , <i>Síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . A szikes réteken szikes talajaik szárazság, egyenlőtlen csapadékeloszlás és a kiterjedt csatornahálózat okozta kilúgozódása miatt száraz cserjések vadrózsa (<i>Rosa canina</i>), kökény (<i>Prunus spinosa</i>), egybibés galagonya (<i>Crataegus monogyna</i>) és nádasok

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				jelenhetnek meg. Terjeszkedésük degradációt jelző, átalakítják az élőhelyet, akadályozzák annak regenerálódását, módosítják a talaj és mikroklimatikus adottságokat, korlátozzák az őshonos fajok tápanyagfelvételét. Összességében a fajkészlet szegényedését, a természetesség csökkenését idézik elő.
J02.01.03	csatornák, gátak, medencék, mocsarak vagy gödrök feltöltése	M	10	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok számára alkalmas élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.
J02.05.02	belvízviszonyok megváltoztatása	M	20	<i>Pannon szikes sztyepék és mocsarak (1530*)</i> , <i>Síksági pannon löszgyepek (6250*)</i> . A vízelvezetéssel nemcsak az üdőbb szikes élőhelyek vízellátottsága (lásd szikes rétek, szikes mocsarak) csökken, de a vízoldékony Na-sók is elvezetődnek a területről, a csatornahálózat elősegíti a sófelhalmozódási szint csökkenését, a szikések kilúgozódását. Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok számára alkalmas vizes élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.
J02.10	vízi és parti vegetáció kezelése csatornázási célokból	M	10	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Közvetlen fizikai veszélyt jelent az egyedekre, a teljes mederre kiterjedő vegetáció eltávolítása az élőhely időszakos alkalmatlanná válását okozhatja.
J02.11.01	üledék kotrása, eltávolítása	M	10	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Közvetlen fizikai veszélyt jelent az egyedekre, a teljes mederre kiterjedő kotrás az élőhely időszakos alkalmatlanná válását okozhatja.
J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	M	50	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Megnöveli a fajok migrációs és diszperziós veszteségét, rontja a kolonizációs lehetőségeket
K01.02	eliszapolódás, feliszapolódás	M	20	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok számára alkalmas vizes élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
K01.03	kiszáradás	H	40	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok szaporodási sikerét, a számukra alkalmas vizes élőhelyek méretét. Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>). Az élőhelyek egy részének csapadékhiány miatti kiszáradása, a vízi és szárazföldi élőhelyek degradációja (vízügyi munkálatok, szennyezések, eutrofizáció), szántóföldi művelés nagy arányú jelenléte a táji környezetben.
K02.02	szerves anyag felhalmozódása	M	10	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok számára alkalmas vizes élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.
K03.04	ragadozás (predáció)	L	5	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Jelentősen (akár 90%-ban is) csökkentheti a populáció szaporodási sikerét.
Kód	Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M= közepes, L=kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	100	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), Síksági pannon löszgyepek (6250*). Az élőhelyek összetételének változásához, szegényedéséhez vezet.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések

A Tisza- és Tiszainokai gyepes területek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területként nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

Kiemelt fontosságú cél a jelölő élőhelyek, a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és a síksági pannon löszgyepek (6250*), valamint a jelölő fajok a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) és a réti csík (*Misgurnus fossilis*) kedvező természetvédelmi helyzetének

fenntartása és lehetőség szerinti fejlesztése, mely leginkább a megfelelő legeltetési/kaszálási rendszer alkalmazásával, illetve a terület vízállapotának megőrzésével érhető el. További fontos cél a közösségi jelentőségű fajok, dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományának védelme.

A terület természetvédelmi célkitűzése a jelölő élőhelyek területcsökkenésének megállítása és állapotuk javítása, elsősorban a gyepgazdálkodáshoz köthető intézkedések révén.

A gyepgazdálkodás tekintetében ezt elsősorban a megfelelő legeltetés, a szolonyec szikes rétek esetében pedig a kíméletes kaszálási gyakorlat tudja biztosítani.

Vízgazdálkodás tekintetében a célok elérését a jelenlegi kotrási gyakorlat átalakítása, szakaszolása és ritkábbá tétele szolgálja.

A művelési ágakat és területhasználatot a közösségi jelentőségű területté nyilvánítás kori állapothoz kell közelíteni, ami elsősorban visszagyepesítést jelentene.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási és az élőhely-rekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképe mutatja be). A fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. – 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Kezelési egységek

A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

3.2.1.1. Kezelési egységek

A kezelési javaslatok esetében el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat.

KE-1 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** Ürmös szikes gyepek, cickóros gyepek, szikes rétek, mocsárrétek, magassásosok, mézpázsitosok, löszgyepek, zavart üde és száraz gyepek

(2) **Érintettség vizsgálata**

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: F1a - Ürmöspuszták
- F1b - Cickóros puszták
- F2 - Szikes rétek
- F3 - Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek
- H5a - Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
- OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- Natura 2000 élőhely: 1530* - Pannon szikes sztyepék és mocsarak

(3) **Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok**

A területen természetvédelmileg javasolt a jövőben fenntartani a kaszálást és a legeltetést.

(4) **Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok**

a) Kötelezően betartandó előírások

A 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Gyepterületekre vonatkozó előírások-javaslatok

- GY09 Fogasolás nem megengedett.
- GY10 Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 Hengerezés nem megengedett.
- GY12 Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY13 Kiszántás nem megengedett.
- GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY28 A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
- GY59 Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
- GY61 A gyepen legelészárított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
- GY67 Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.

- GY68 Legeltethető állatfaj: juh.
- GY70 Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
- GY79 Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepek állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
- GY92 A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
- GY103 Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
- GY116 A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
- GY117 Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Az élőhelyek jó természetességi állapotúak, nem veszélyeztetettek, így nem szükséges a területen az élőhely-rekonstrukció.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

Az területtel szomszédos energiafű ültetvény megtartása kérdéses a védett bunkós hagyma (*Allium sphaerocephalon*) fennmaradása szempontjából a fenti területen.

A jó természeti állapot megőrzése érdekében a kaszálást több helyen szarvasmarha vagy juh legeltetésével is ki lehetne váltani. De a Nádas-tavi részen továbbiakban is javasolt a terület kaszálása, valamint a tanya környezetében a legeltetés fenntartása.

A keskenylevelű ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*) terjeszkedése a déli rész bányagödrei menti részeken okoz gondot. A terület őshonos fehér nyarai (*Populus alba*) és kocsányos tölgyei (*Quercus robur*) mindenképp megtartandók.

A közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) állományának fennmaradása érdekében indokolt az időszakos vízállások fenntartása.

Mivel a terület egy része a Közép-Tisza KMT része is, így a kezelési egységben a munkavégzés során számítani kell az előforduló fokozottan védett madarakra.

KE-2 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** Természetes vizes élőhelyek, medrek mocsári növényzete. Vízi harmatkása, pántlikafű, sások, nád, gyékény, tavi káka uralta növényzet

(2) **Érintettség vizsgálata**

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: B1a - Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B2 - Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
- B5 - Nem zsombékoló magassásrétek
- D34 - Ártéri mocsárrétek

(3) **Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok**

Továbbiakban is javasolt a terület kaszálása, a jövőben legeltetéssel is érdemes lenne próbálkozni. Nem javasolt jelentősebb nádirtás a Nádas-tavon. Kis nyílt vízfelszínnek kialakítása azonban lehetséges, ahol idővel úszólápok kialakulása sem kizárt.

(4) **Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok**

a) **Kötelezően betartandó előírások**

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) **Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok**

Kód Vizes területekre vonatkozó előírások-javaslatok

- V01 A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
- V06 A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen tilos a nádaratás.
- V07 A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
- V08 Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetéses állattartás segítségével.

(5) **Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok**

Nincs a kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslat.

(6) **Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat**

Fakitermelés a tavat övező erdősávban nem javasolt az őshonos fafajok tekintetében, a spontán regenerációs folyamatok fenntartandók.

(7) **Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok**

A tó vízellátottsága javítandó. A tiszazugi homokhát felől a szennyvizek beszivárgása megakadályozandó. Horgászati célú hasznosítás nem lehetséges.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt kaszálás, valamint a tanya környezetében a legeltetés, a gyepregenerációt elősegíti a környező parlagokon, ahol a jövőben legeltetéssel is érdemes lesz próbálkozni. A Nádas-tó láposodó jellegének fenntartása és lúp unikalitása miatt ott nem javasolt jelentősebb nádirtás. Kis nyílt vízfelszín kialakítása azonban lehetséges, ahol így idővel úszólápok kialakulása sem kizárt. A természetességi állapotot rontó antropogén zavaró tényezők (szennyvizek beszivárgása, horgászat megakadályozandó). A tavat övező erdősávban annak jó természetessége miatt az őshonos fafajok irtása kerülendő, így a spontán regenerációs folyamatok fennmaradhatnak.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: Erdők és facsoportok. Őshonos fafajú erdők, akácosok, nemes nyarasok.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
S1 - Akácültetvények
S2 - Nemesnyárasok
S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai
S7 - Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok
- érintett erdőrészek: Tiszakürt 11/A, 11/B, 11/D2, 12/A, 12/B, 12/TN1, 12/TN2, 13/A1, 13/A2

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A területen található erdőtagok illetve más kisebb facsoportok fenntartása is javasolt

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- A Szolnoki erdészeti tervezési körzet erdőterve

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Erdőterületekre vonatkozó előírások-javaslatok

- E06 Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
- E18 A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusossal.
- E72 Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Nincs a kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőterületek fenntartása indokolt. Az esetleges felújítás során őshonos, a tájegységre jellemző fafajok telepítése szükséges.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A területen található erdők és facsoportok jelenlegi fatípusai többfélék, egyértelműen a hazai fajok dominálnak, kevés akác és nemes nyaras fordul elő. Ezen fás területek fenntartása javasolt, kezelésük során a természetességük növelése érdekében hosszútávon az őshonos állományok kialakítására kell törekedni az tájidegen – nemesnyár (*Populus euramericana*) – és inváziós fajok – például keskenylevelű ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*) – kárára.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: Szántóföldek.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: T1- Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
T6 - Extenzív szántók
T10 - Fiatal parlag és ugar

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egység területébe mélyen beékelődő szántók visszagyepesítése javasolt. A szántók fennmaradása esetén a vegyszer és a műtrágya használat ésszerű keretek között tartását javasoljuk a (4) pont b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok alpontjában foglaltak betartásával).

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A szántóterületeken kötelező előírás nincs, de amennyiben az élőhely rekonstrukciója megkezdődik, akkor a 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendeletben megfogalmazott, a NATURA 2000 gyepterületek fenntartását célzó, kötelezően betartandó földhasználati szabályok lesznek érvényesek rá.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

1) A veszélyeztető hatás mérséklését szolgáló önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

<u>Kód</u>	<u>Szántóterületekre vonatkozó előírások-javaslatok</u>
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer-mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.

2) A visszagyepesítés, rekonstrukció utáni állapotra vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

<u>Kód</u>	<u>Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok</u>
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ54	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucernakultúrát követő spontán gyeperedéssel.
SZ58	Őshonos fajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
SZ60	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Javasoljuk a szántó parcellák esetében a visszagyepesítést az előző fejezet ide vonatkozó pontjai alapján.

E Natura 2000 területen nem indokolt a szántóföldek fenntartása, így azok visszagyepesítését javasoljuk. E kis foltokat viszonylag jó állapotú gyepek veszik körül, így az onnan gyűjtött őshonos fajok magvaiból, terméseiből végzett magvetés a legeredményesebb visszagyepesítési módszer, viszont a szántók felhagyásával és spontán gyeperedéssel is sikeresen kialakítható a gyeptakaró. Utóbbi esetben gyomfajok megjelenése miatt évi minimum kétszeri kaszálás ajánlható.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A természetes élőhelyekkel érintkező területeken a pufferzóna kialakítása az élőhelyek védelme érdekében szükséges. A szántóterületeket övező természetes élőlényközösségek

hosszú távú fennmaradása jelenleg veszélyeztetett, kizárólag a szántóföldi növénytermesztés felhagyásával és a terület visszagyepesítésével, élőhely-rekonstrukciójával lehetséges. Az intenzív művelés zavarásának elkerülése miatt indokolt a visszagyepesítés.

KE-5 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** Beépített területek, telephelyek, roncsolt területek.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: U1, - Belvárosok, beépített faluközpontok, lakótelepek
U4 - Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatként a tanyák évi legalább egyszeri kaszálással történő gyommentesítést, inváziós fajok visszaszorítását

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Gyepterületekre vonatkozó előírások-javaslatok

GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.

GY108 Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Nincs a kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatként a terület lakossági szeméttől mentes állapotban való fenntartását javasoljuk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

Korábbi tanyák helyén lassan regenerálódó gyepek, melyeket természetes élőhelyek öveznek. A későbbiekben magkészetként biztosíthatják regenerációjukat, viszont a – főként inváziós – gyomfajok, mint pl. keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), csökkentésére kezdetben évente legalább egyszeri kaszálás szükséges. Azért kiemelten fontos ezen

állományok drasztikus visszaszorítása, mivel főként innen terjednek tovább a belső területekre.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok a kezelési egységek szerint kerültek kifejtésre. Visszagyepesítésre lenne szükség a KE-3 esetében, a kezelési egységeknél már szó esett ezek szükségességéről.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A **réti csík** (*Misgurnus fossilis*) érdekében a Natura 2000 területen külön fajvédelmi intézkedés foganatosítása nem indokolt.

A jelölő **mocsári teknős** (*Emys orbicularis*), és a közösségi jelentőségű **dunai tarajosgöte** (*Triturus dobrogicus*) és **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) védelme érdekében megfogalmazott intézkedések:

- Javasolt a terület állandó és időszakos vizű élőhelyeinek (csatornák, mocsarak, mocsárerdők, árkok) megőrzése, a terület hidrológiai viszonyait negatívan érintő vízelvezetések mellőzése. Indokolt a terület környezetében a szántóterület kiterjedésének lehetőség szerinti csökkentése, illetve környezetkímélő szántóföldi gazdálkodás folytatása. Javasolt az időszakos víztestek körül legalább 5 méter széles szántatlan (kaszálással vagy legeltetéssel kezelt) pufferzóna kialakítása. Javasolt a csatornákat érintő vízügyi beavatkozások tér- és időbeli korlátozása (részleges növényzetirtás és kotrás, őszi időszakra koncentrált beavatkozások).
- A mocsári növényzettől sűrűn benőtt vizes élőhelyek egy részén indokolt a növényzet részleges visszaszorítása. Szintén indokolt lehet a feltöltődő vizes élőhelyek részleges kotrása, illetve egyes – egyéb jelentős fajok szempontjából kevésbé értékes – mederrészek kimélyítése.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) élőhely monitorozását a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) módszerének alkalmazásával javasolt legalább 3 évente (lehetőleg júniusban) végezni.

A jelölő kétéltű- és hüllőfajok monitorozását optimális esetben évente, minimálisan ötévente megismételt, standardizált mintavételezéssel indokolt elvégezni. A két kétéltű faj esetén rendkívül nehéz a valós egyedszámot megbecsülni, az egyedszám több nagyságrendet elérő fluktuációja pedig az eredmények értékelhetőségét nehezíti. A javasolt mintavételi helyek legalább egy mocsárfolt, a szikes tó sekély vizű szegélyzónája és legalább egy kubikgödör. A dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) esetén palackcsapdázás, valamint transzekt mentén végzett peteszámlálás, a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) esetén akusztikus, valamint transzekt mentén végzett vizuális felmérés a javasolt módszer.

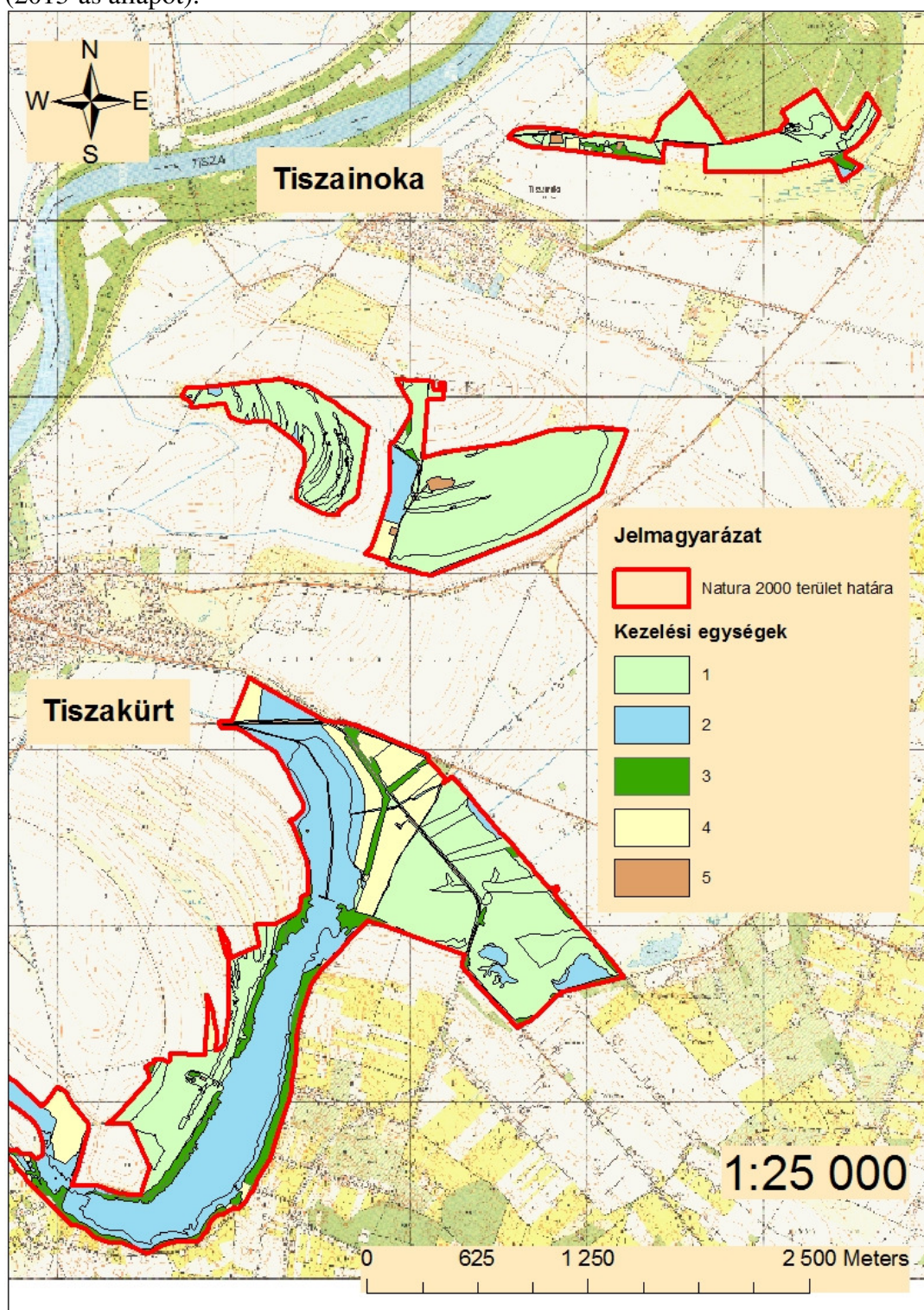
A mocsári teknős (*Emys orbicularis*) előfordulásáról szintén indokolt, rendszeres sáv menti vizuális mintavételezéssel információkat gyűjteni, lehetőség szerint a szikes tó és a

csatornák minél nagyobb területrészen. A populációméret pontosabb megállapítására külön projektet javasolt megvalósítani: varsacsapdák alkalmazásával, jelölés-visszafogás módszerrel végzett állománybecsléssel. A tojásrakó hely(ek) felderítésével, a fészkek leszámolásával a szaporodóképes nőtények számára, a fészkepredáció mértékére és a szaporodási sikerre vonatkozó információkhoz juthatunk.

A réti csík (*Misgurnus fossilis*) monitorozását 5 évente el kell végezni elektromos halászattal. A felmérés során mennyiségi mintavételt kell végezni, de emellett a terület teljes halfaunisztikai felvételezését is végre kell hajtani. A faunisztikai felmérések során kiemelt figyelmet kell fordítani az esetlegesen megjelenő idegenhonos, potenciálisan inváziós fajok – például amurgéb (*Perccottus glenii*) – időben történő azonosítására.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése (2013-as állapot).

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Tiszakürt-tiszainokai gyepek (HUHN2058) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 terület 25 %-a ex lege védett láp (Csukás-Fertő).

A tervezési terület 28%-a a Közép-Tisza (HUHN10004) KMT-hez is tartozik.

Ezen túl a terület az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete is (ld. 1.6. fejezet).

A terület 94,5 %-a magántulajdon, 3,65 %-a állami tulajdon, 1,7% önkormányzati tulajdon, a fennmaradó 0,15 % egyéb tulajdonforma. A terület 0,04 %-a a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyonkezelésébe tartozik. A magántulajdonú területek több tulajdonos között oszlanak meg. Ugyanakkor a nagyon sok tulajdonos által érintett osztatlan közös tulajdon a területen nem jellemző.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Tiszakürt-tiszainokai gyepek kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Tiszakürt és Tiszainoka település közigazgatási területét érintve az alábbi azonosítóval jelzett fizikai blokkokban található:

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)	KAT
UD2W0-9-10	NINCS A MEPARBAN		
UFA31-U-10			
UDFW1-Q-10			
UDNW1-X-10			
U71P1-W-10	31.06 ha	29.40 ha	KAT20
UF8W1-L-10	7.71 ha	7.03 ha	KAT20
U6K91-1-10	7.29 ha	6.17 ha	KAT20
U6MP1-H-10	11.34 ha	9.11 ha	KAT20
U6NW1-Q-10	NINCS A MEPARBAN		
U5UP1-N-10			
UFC91-3-10			
U6TH1-F-10	65.57 ha	58.64 ha	KAT20

UKR91-L-10	2.27 ha	2.27 ha	KAT20
U4591-J-10	73.85 ha	71.13 ha	KAT20
U3FW1-E-10	39.15 ha	37.90 ha	KAT20
U3Q31-V-10	34.13 ha	34.03 ha	KAT20
UE2W1-C-10	43.42 ha	40.45 ha	NEM
UEC91-2-10	1.98 ha	0.57 ha	NEM

A fizikai blokkokban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. Jelenleg a támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszereit tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG)

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályoz. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 77 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 85 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet)

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyep- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy nincsen hatályban szántó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyep természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A Tiszakürt-tiszainokai gyepek fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználóra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. A Tiszakürt-tiszainokai gyepek Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet vonatkozó egyes jelenlegi szabályai felülvizsgálatával a kaszálatlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározását szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalás alapján ösztönzik a területhasználót az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhely-fejlesztési élőhely-rekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. A Tiszakürt-tiszainokai gyepek Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyepké, vagy vizes élőhellyé alakítását ösztönző eszközök (pl.: MTÉT rendszeren belül a szántóföldként hasznosítható területeken a *Szántóföldi növénytermesztés madár- és apróvad élőhely-fejlesztési előírásokkal* célprogram; a nedves, belvizes szántóterületeken a *Szántóföldi gazdálkodás gyepgazdálkodássá alakításának* célprogram ajánlható).

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz.

Mivel ezek a területek nem támogatható területrészek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban sosem folytattak gyepgazdálkodást. Ez a helyzet véleményünk szerint csak akkor szüntethető meg, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti probléma megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázati források

A területre vonatkozóan jelenleg nincs folyamatban pályázat megvalósítása, illetve pályázat előkészítése. Az elsősorban pályázati forrásból (KEHOP, LIFE) finanszírozható projektek indítására vagy abban való részvételre nyílna lehetőség leginkább. A Pannon szikes sztyeppék élőhelytípus (1530*) kiemelt közösségi jelentőségű, ami a LIFE programban magasabb, 75%-os uniós társfinanszírozást tesz lehetővé.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A fenntartási terv elfogadtatása a tervezési területen illetékes érintettekkel elengedhetetlenül fontos, ezért a tervekészítés során folyamatos kapcsolattartás történt a helyi érintettekkel.

1. Előzetesen **interjúk** készültek (személyesen – telefonon keresztül) a területileg illetékes önkormányzatokkal (Tiszakürt, Tiszainoka).
2. A kommunikációs időszakban a fenntartási terv egyeztetési változata elérhető volt a projekt **honlapján** (<http://natura2000.nimfea.hu/20158.htm>).
3. A terv egyeztetési fóruma előtt, telefonos és e-mailes **kapcsolatfelvétel** történt a fent említett címzettekkel kívül a falugazdással, a gazdálkodókkal, a vadásztársasággal, a működési terület szerint érintett vízügyi hatósággal (Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság), működési terület szerint érintett a zöldhatósággal (Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség) működési terület szerint érintett erdészeti hatósággal (Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága) és a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság) is. A terv egyeztetési változata e-maillen keresztül jutott el az érintettekhez.

4. Az önkormányzat képviselői személyes és e-mail-es megkeresés után **kifüggesztették** a terv előzetes változatát.

A fenntartási terv első változatának megvitatása

1. **Fórum** (2014. augusztus 12. Tiszakürt, résztvevők száma: 6 fő): a terület nagysága és az érintett település és lakosság szám alapján egy fórum megtartása volt indokolt. Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán, és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javul a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot tükröz), de növekedik a terv helyi elfogadottsága is. A fórumra meghívást kaptak az érintett települések vezetői, a jelentősebb helyi gazdálkodók, a falugazdász, a vadásztársaságok és a hivatalos szervek. A projektben résztvevők oldaláról a tervező, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vettek részt. A fórumot a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület vezette le, az elhangzottakról jegyzőkönyv készült, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv végső változatába. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet táblázata tartalmazza.
2. **Terepbejárás** (2014. augusztus 12. Tiszakürt, résztvevők száma: 6 fő): a falufórum után a kJTt természetvédelmi óre által vezetett terepbejárásra volt lehetőség, amely során minden esetben személyesen meg lehetett tekinteni, a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület jegyzőkönyv vezetése mellett a terv által és a fórum során felvetett konfliktusforrásokat.
3. Az érintettek lehetőséget kaptak a terv írásban történő véleményezésére is. Az észrevételek beépítése a terv végső változatába minden esetben a tervező feladata volt.
4. Az egyeztetés folyamán a véleményezhető terv dokumentáció megtekinthető volt a projekt **honlapján**, amely elérhető a <http://natura2000.nimfea.hu/20158.htm> hivatkozáson. Ugyanitt véleményezési lehetőség is volt, a beérkezett észrevételek beépítése a terv végső változatába minden esetben a tervező feladata volt. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet táblázata tartalmazza.

A fenntartási terv elfogadását követően javasolt kommunikációs intézkedések:

1. A fenntartási terv elérhetőségének biztosítása a nagyközönség számára.
2. Hasznos lenne további tájékoztató táblák kihelyezése a tervezési terület különböző pontjain, amelyből a gazdálkodók és a területen megfordulók megismerhetik a kJTt kijelölésének céljait, a fontosabb jelölőfajokat és élőhelyeket, valamint a kötelező előírásokat és támogatási lehetőségeket.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. a Tiszakürt-tiszainokai gyepek Natura 2000 területtel érintett települések (Tiszainoka, Tiszakürt) önkormányzatának képviselői,
2. jelentősebb helyi gazdálkodók (összesen 6),

3. a kJT területén működő vadásztársaságok (Cserkeszölő és vidéke Vadásztársaság, Tisza Vadásztársaság) képviselői,
4. falugazdász,
5. Nemzeti Agrárkamara
6. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság,
7. Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség,
8. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság.
9. Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
10. Nemzeti Földalapkezelő Szervezet

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervezetekkel

A kezelő és hatósági szervezetek és magánszemélyek közül nem jelent meg mindenki az egyeztető fórumon, vagy nem nyilvánított véleményt. Viszont az alábbi táblázatban összegyűjtött, beérkezett vélemények a terv végső változatába beépítésre kerültek.

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett-e?	Hogyan?	Beépült-e a tervbe?	Hogyan? Ha nem, miért?
Tisza-kürt település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	e-mail	-	-
Tiszainoka település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	e-mail	-	-
Helyi gazdálkodók	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	fórum	-	-
Vadásztársaság (Cserkeszölő és vidéke Vadásztársaság)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	e-mail	-	-
Vadásztársaság (Tisza Vadásztársaság)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a	nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	-	-	-

	társadalmi egyeztetésről				
Falugazdász	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	e-mail, fórum	-	-
Nemzeti Agrár K	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	fórum, e-mail	igen	Megalapozó dokumentáció 1.3.3.4. fejezet: a terület vízestjeire vonatkozó általános megállapítások-
Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	levél		-
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórum és terepbejárás (jegyzőkönyv)	igen	ügyféli minőségében a HNPI a fenntartási terv egy részét maga készítette.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A Tiszaugi Körtvélyes és Bokros kJTT az Alföld középső részén helyezkedik el, a Tisza bal partján. Természetföldrajzilag a terület a Közép-Tisza-vidéken, a Tiszazug menti sík kistájon található.

1.1.1. Éghajlati adottságok

A Tiszaugi Körtvélyes és Bokros kJTT éghajlata a klasszikus Péczy-kategorizálás szerint a meleg-száraz kategóriába tartozik. Az évi *napfénytartam* 2020–2030 óra, ebből 800 feletti a nyári évnegyedben, és 190 körüli a téliben várható.

A *hőmérsékleti* viszonyokat jellemzi a 10,3–10,5 °C körül várható évi középhőmérséklet, ez a vegetációs időszakban 17,5-17,6 °C. A napi középhőmérséklet április 1-2. és október 20. között haladja meg napi 10 °C-ot, a fagymentes időszak is nagyjából április 6-8. és október 25. közé tehető. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,0 °C, az évi abszolút minimumok átlaga -16,5 °C körül alakul.

Az átlagos évi *csapadék* 500-520 mm, ebből a vegetációs időszakban 300-310 mm esik, a területen éves viszonylatban vízhiány jellemző, az ariditási index 1,35 körüli, ráadásul a kevés csapadék eloszlása szeszélyes, amely meghatározó a vegetáció számára. Az éves hóborítottság 30-32 nap.

Az uralkodó *szélirány* az északi és északnyugati.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A tervezési terület a Tisza bal partjának kanyarulatában fekszik, délnyugat felől a Tiszaugi-Holt-Tiszával határos. Északnyugaton áthalad rajta a Bába-tói-csatorna. Északi és keleti irányból egy fiatal (egy-kétezer éve) lefűződött morotva, a Sántaleány-ere határolja

A tervezési területhez legközelebbi természetes állóvizek a Tiszaugi-, a Tisza jobb partján pedig az Alpári-Holt-Tisza. A mesterséges csatornák közül a területet a Sági-Böszörlaposi, a Tóparti I. és a Földeslaposi belvívcsatorna érinti.

A talajvíz mélysége 6 m alatti. A rétegvizek mennyisége nem jelentős.

A felszín alatti vizek mennyiségileg a jó, de a gyenge állapot kockázata kategóriába tartoznak. A felszín alatti vizek minősége is jó kategóriájú, de a gyenge állapot kockázata előfordul. tervezési terület jellemzően mélyfekvésű, vízállásos terület, mely a a Dr. Pálfi Imre által készített belvív veszélyeztetettségi mutató alapján a közepesen belvívveszélyes kategóriába tarozik.

A területen jelen vannak a jelölő kételtű- és hullófajok számára kedvező természetes és mesterséges vizes élőhelyek. Ezek közül a dunai göte és vöröshasú unka számára a

természetes mocsarak és a kubikgödrök, a mocsári teknős számára a láp és a csatornák a legjelentősebbek. Megfelelő szárazföldi élőhelyek (mocsárrét és száraz gyep foltok) rendelkezésre állnak, de a magasabb térszíneken a szántók viszonylag nagy aránya és a tágabb környezet intenzív szántóföldi jellege kedvezőtlen adottságként értékelhető.

1.1.3. Talajtani adottságok

A tervezési terület talajait a Duna hordalékanyagai alkotják, de megtalálható az alföldi mészlepedékes csernozjom, a réti csernozjom és a mélyben sós réti csernozjom is. A szikes talajok közül legnagyobb mértékben réti szolonyec és sztyeppesedő réti szolonyec, illetve szolonyeces réti talajok alakultak ki.

1.2. Természeti adottságok

A terület természeti adottságainak bemutatása határrészekre lebontva

(1) Csukás-part

A 44. úttól délre a Tizsakürt-Csépa műút mentén lévő gyepet északkelet-délnyugati csapásirányú szikes rétekekkel borított ősmédrek és a köztük lévő folyóhátak, övzátányok löszsztyepprét, cickóros puszták és ürmöspuszták alkotják. A Tizsakürt-Csépa műút metszi is ezeket a medreket. A terület északkeleti szegélyén kökényes cserjések, inváziós fajok fűfoltok mellett idős fehér nyarak és kocsányos tölgyek is vannak, amelyek megőrzése tájképi és természetvédelmi szempontból is egyaránt fontos. Foltokban van csak jelen az ezüstfa, főleg utak és mezsgyék mentén, de terjeszkedése – ami a jelenlegi kezelés mellett nem jelent problémát – a jövőben is kordában tartandó. A terület déli részén lévő bányagödrökben kisebb vizes élőhelyek regenerálódtak, amelyek fontos kételtű élőhelyek. Relatív nagy a löszgyepek aránya a hátakon.

(2) Nádas-tó (Földes-lapos) és környéke

A fenti terület is e tervezési terület része. A Nádas-tó a Tiszazugot határoló Ős-Tisza medrek közül az egyik legnagyobb kiterjedésű. Egykoron a Tisza árvizei is elérhették, amit a Csukás-parttal érintkező szegély mocsárrétjei is jeleznek. A tavat teljes egészében nádasok borítják, amelyek pangó vizesek, láposodásuk – a Tiszazug felől feltörő talajvizeknek köszönhetően is – már megkezdődött, amit a foltokként nádasokban megjelenő rekettyefű is jelez, ami lehetőséget biztosít a jövőben fűzlápok kialakulására. A tó jó táplálkozóterület a vörös gémekek, nagy kócsagok és fekete gólyák számára is. A tavat – főleg a délebbi részén összefüggő keskeny erdősávot alkotó fűz-nyár ligeterdő-szegély övezi, ami gyakran csak fasorszélességű, de a tó délnyugati részén már komolyabb állományok is vannak. A tótól nyugatra elhelyezkedő Sziget nevű lösz-maradványfelszínen észak-déli irányú ősmédrek és folyóhátak követik egymást, amelyeket igyekeztek, igyekeznek szántani. A szántás főleg a löszgyepekkel borított hátsóbb részeket érintette korábban. Ugyanakkor a tervezési terület határán belül e szántók felhagyásra kerültek. A belvizek hatására a laposokban a szikes rétek regenerációja jó, de a hátak még gyomos száraz gyepekkel bírnak az egykori parlagokon. Ugyanakkor kiterjedt löszsztyepprétek, ürmöspuszták és azok areális eróziója révén ezen

élőhelyek közé ékelődő szikes rét foltok fordulnak elő a Sziget gyepein. A szikes rétek nádasodása mérsékelt csak. A terület délnyugati szegélyén lévő ősmederben kiterjedt magassásrétek, harmatkásás mocsarak is vannak.

(3) Egyház-sziget

A Tizsakürt és Tiszainoka közt a tervezési terület részét képező két löszmaradványfelszín-sziget közül ez a nyugatabbi. Észak-déli ősmedrek és övzátonyok sűrű sora tagolja e területet. Az ősmedrekben szikes rétek, a hátakon löszsziepprétek és ürmöspuszták találhatóak. Egyes helyeken a löszgyepék igen jó állapotúak foltokban, igen mozaikos a gyep.

(4) Búzás-sziget

A Tizsakürt és Tiszainoka közt a tervezési terület részét képező két löszmaradványfelszín-sziget közül ez a keletebbi, ahol még az egykori szigetet övező Nagy-árok-tavának medre is megtalálható részben gyepel borítva. A tervezési terület tehát egy délibb szikes rét uralta, magasabb füvű szegélyre és egy északabbi – a löszmaradványfelszín-szigetre eső – igen kiterjedt löszsziepprétek és cickóros puszták uralta területre bontható. Ez utóbbi hátton a környék legnagyobb kiterjedésű löszsziepprétei vannak. További unikalitás, hogy a terület nyugati szegélyén lévő szakadóparton még taréjos búzafüves löszgyep is található.

(5) Szőlő-sziget

A Tizsakürttől északra található löszmaradványfelszín-sziget. Az ősmedrekben szikes rétek, a hátakon löszsziepprétek és ürmöspuszták kilúgozó cickóros puszták találhatóak. A szárazabb gyepék aránya nagyobb. A terület nyugati része degradáltabb a tanyák környékén. Korábban egyes foltokat szántottak a déli részen, de ott a birkalegeltetés eredményeképp cickóros puszták regenerálódtak. A terület keleti része két kerítéssel is le van kerítve az itató körül.

Zoológiai értékeket tekintve az itt költő madarak közül érdemes kiemelni a kis őrgébicset (*Lanius minor*) és a parlagi pityert (*Anthus campestris*). Gyakran lehet találkozni a fokozottan védett fehér gólya (*Ciconia ciconia*) és a védett egerészölyv (*Buteo buteo*), a barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) vadászó példányaival. A terület több pontján is előkerült kételtűfaj a közösségi szempontból kiemelt jelentőségű dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és vöröshasú unka (*Bombina bombina*). A hullófajok közül megtalálható a közösségi szempontból kiemelt jelentőségű mocsári teknős (*Emys orbicularis*). A cstonákban előfordul a szintén jelölő réti csík (*Misgurnus fossilis*) is.

A lepkék (Hymenoptera) közül tarkalepkéfélék (Nymphalidae) változatos családjából a területről reprezentativitása miatt a védett zöldes gyöngyházlepke (*Argynnis pandora*) és a kis fehérsávospapírpóka (*Neptis sappho*) említhető meg. A fogólábúak (Mantodea) közül az imádkozó sáska (*Mantis religiosa*), az egyenesszárnyúak (Orthoptera) egyébként hatalmas denzitású fauna fajai közül tipikusan előfordul a sisakos sáska (*Acrida hungarica*). A pókok (Araneae) közül a szikes vidékekre jellemző szongáriai cselőpók (*Lycosa singoriensis*) említhető meg. A futóbogárfélék (Carabidae) közül a védett mezei futrinka (*Carabus granulatus*), a parlagi homokfutrinka (*Cylindera germanica*), az aranypettyes bábrabló (*Calosoma auropunctatum*) és nedves területeken a díszes búzfutó (*Chlaenius festivus*) jellemző.

A Tiszakürt-Tiszainokai gyepek élőhelytípusai

Élőhelytípus neve	Élőhelytípus kódja
Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások	B1a
Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet	B2
Nem zsombékoló magassásrétek	B5
Mocsárrétek	D34
Ürmöspuszták	F1a
Cickórós puszták	F1b
Szikes rétek	F2
Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek	H5a
Nedves felszínek természetes pionír növényzete	I1
Fűzlápok	J1a
Fűz-nyár ártéri erdők	J4
Keményfás ártéri erdők	J6
Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok	OC
Magaskórós ruderalis gyomnövényzet	OF
Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések	P2b
Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok	RA
Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	RC
Akácültetvények	S1
Nemesnyárasok	S2
Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok	S7
Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák	T1
Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák	T2
Extenzív szántók	T6
Extenzív szőlők és gyümölcsösök	T8
Évelő energianövények ültetvényei	T12
Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók	U4
Tanyák, családi gazdaságok	U10
Út- és vasúthálózat	U11

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

csillaggal, ha kiemelt jelentőségű

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
1530*	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak	B
6250*	Síksági pannon löszgyepek	D (Javasolt: C)
3150	Eutróf tavak, holtágak nagy-hínár és úszóhínár vegetációja	Javasolt: D

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
3270	Iszapos partok ruderalis növényzete	Javasolt: D
6430	Higrofil magaskórósok	Javasolt: D
6440	Ártéri mocsárrétek	Javasolt: D
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	Javasolt: D
91F0	Keményfa-ligeterdők és üde homoki tölgyesek	Javasolt: D

Pannon szikes sztyeppék és mocsarak

Élőhely kódja:	1530*
Élőhely előfordulásai a területen:	3. Térképek fejezet 3.3. Natura 2000 jelölő élőhelytípusok térképe.
Élőhely területi aránya:	32,39%
Élőhely kiterjedése a területen:	152, 83 ha A Natura 2000 adatlapon 330 ha szerepel. Az eltérés a megelőző felmérésekhez képest pontosabb jelenlegi (2013) térképezésnek tudható be.
Élőhely jellemzése:	Az ártérperembe ékelődő ősmédrekben szikes rétek (F2) találhatóak. Az övzátányokon kiterjedt ürmöspuszták (F1a) jellemzőek, amelyek legeltetett részeibe ritkán mézpázsitos szikfokok (F4) és vakszikek (F5) mikrofaltjai ékelődnek. Az ürmöspuszták alapmátrixában a kilúgozódását jelző cickórós puszták (F1b) is jelen vannak. A területen elszórtan jellemzőek csak a rétsztyeppék (F3) pettyegetett őszirózsával (<i>Aster punctatus</i>). Jellemző fajok: réti ecsetpázsit (<i>Alopecurus pratensis</i>), sziki csenkesz (<i>Festuca pseudovina</i>), pusztai cickafark (<i>Achillea setacea</i>), magyar sóvirág (<i>Limonium gmelinii</i>), Sziki mézpázsit (<i>Puccinellia limosa</i>), Felemás zsázsa (<i>Lepidium perfoliatum</i>), sziki káka (<i>Bolboschoenus maritimus</i>), sziki ürüm (<i>Atremisia santonicum</i>), bárányparéj (<i>Camphorosma annua</i>)
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	5

Élőhely veszélyeztetettsége:	A csatornák és a klimatikus vízhiány okozta talajvízszint-süllyedés miatt kilúgozódás által veszélyeztetettek, kiszáradásuk probléma. Különösen a felszín közeli sófelhalmozódást, felszín közeli talajvízszintet kedvelő mézpázsitos szikfokok, vakszikek, ürmöpuszták vannak veszélyben. A kilúgozódási folyamat – a csapadék várható csökkenése, egyenlőtlen eloszlása miatt – a talajvízszint további csökkenését feltételezve a klímaváltozás hatására továbbfolyhat. Szántás, esetleges erdőtelepítés, taposás, a kezelés hiánya, a tápanyagok felhalmozódása is veszélyezteti őket, de a kilúgozódással cserjésedésük és a fásszárú özöngyomok terjeszkedése is felléphet idővel (ez utóbbi a szikes réteken) mérsékelten. A birkalegeltetés jelenleg még fenntartja a mézpázsitos szikfokokat, vakszikeket, de ennek megszűnése komoly probléma lenne.
Veszélyeztető tényezők:	<ul style="list-style-type: none"> - gyepterület átalakítása szántóvá - kaszálás felhagyása/hiánya - legeltetés felhagyása/hiánya - erdőtelepítés - vályog- és anyaggödör - kerítés, kerítésépítés - idegenhonos inváziós fajok jelenléte - problémát jelentő őshonos fajok - belvízviszonyok megváltoztatása - aszály, csapadékmennyiség csökkenése

Síksági pannon löszgyepek

Élőhely kódja:	6250*
Élőhely előfordulásai a területen:	3. Térképek fejezet 3.3. Natura 2000 jelölő élőhelytípusok térképe.
Élőhely területi aránya:	20, 61 %
Élőhely kiterjedése a területen:	97, 272 ha A Natura 2000 adatlapon 45 ha szerepel. Az eltérés a megelőző felmérésekhez képest pontosabb jelenlegi (2013) térképezésnek tudható be.
Élőhely jellemzése:	Folyóhátakhoz kötődő löszsztyepprétek (H5a), elszórtan (Búzás-sziget) lösz-szakadópart növényzet (I2) foltokkal,

	<p>amelyek a környező táj intenzív használata (beszántás, mezőgazdasági vegyszerhasználat, mezőgazdasági és lakossági tápanyagterhelés) miatt erősen jellegtelenedtek, fragmentálódtak. Jellegtelenedésük, gyomosodásuk, olykor cserjésedésük is jellemző, s a fászfű özőngyomok is kis arányban jelen vannak a szegélyekben.</p> <p>Jellemző fajok: barázdált csenkesz (<i>Festuca rupicola</i>), sziki csenkesz (<i>Festuca pseudovina</i>), tejoltó galaj (<i>Galium verum</i>), ligeti zsálya (<i>Salvia nemorosa</i>), tövises iglice (<i>Ononis spinosa</i>), taréjos tarackbúza (<i>Agropyron pectinatum</i>).</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	4r3
Élőhely veszélyeztetettsége:	<p>A környező táj intenzív használata (beszántás, mezőgazdasági vegyszerhasználat, mezőgazdasági és lakossági tápanyagterhelés) miatt erősen jellegtelenedtek, fragmentálódtak, erős szerves anyag-felhalmozódás jellemzi talajaikat. Cserjésedésük is elszórtan jellemző, de az özőngyomok is jelen vannak. Ezen kívül az erdőtelepítés, taposás is mérsékelt probléma. A klímaváltozás által kevésbé veszélyeztetett élőhelyek, de fajkészletük átalakulhat.</p>
Veszélyeztető tényezők:	<ul style="list-style-type: none"> - gyepterület átalakítása szántóvá - kaszálás felhagyása/hiánya - legeltetés felhagyása/hiánya - erdőtelepítés - vályog- és anyaggödör - kerítés, kerítésépítés - idegenhonos inváziós fajok jelenléte - problémát jelentő őshonos fajok - belvízviszonyok megváltoztatása - aszály, csapadékmennyiség csökkenése

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Állomány (A-D)
II	kisfészkü aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>)	D

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Állomány (A-D)
II	mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	C
II	réti csík (<i>Misgurnis fossilis</i>)	C
II	dunai tarajos götte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	D
II	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	D

Dunai tarajos götte (*Triturus dobrogicus*)

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a területen mély fekvésű, időszakos vizű természetes és mesterséges élőhelyekről, szórványosan került elő. 2013-ban, szaporodási időben 4 lelőhelyen sikerült kimutatni jelenlétét. A Csukás-Fertő mocsárerdeje szaporodó helyként kevésbé, szárazföldi élőhelyként azonban kiváló adottságokkal rendelkezik a faj számára.
Állománynagyság (jelöléskor):	Állandó, jelen van (állománynagyság nincs megadva)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az alkalmazott módszer (petekeresés) közvetlen állománybecslést nem tesz lehetővé, a megtalált mintegy 71 pete (4 különböző szaporodóhelyen) elvileg akár néhány nőstény példánytól is származhat. Az élőhelyek kiterjedését, állapotát figyelembe vevő szakértői becsléssel több tucat, vagy akár néhány száz kifejlett példányból álló állománya élhet a területen.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány változásának tendenciáiról nincsenek információk.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége közepes a területen. Jelenleg csak kis egyedszámú állomány jelenléte bizonyos, élőhelyei is sérülékenyek. Kis mobilitású faj, ezért a

	gyors élőhelyi változásokra kedvezőtlenül reagál.
Veszélyeztető tényezők:	A szaporodóhelyek csapadékhiány miatti korai kiszáradása, feltöltődése, szukcessziós változásai, valamint a szárazföldi élőhelyek degradációja, a szántóföldi művelés nagyarányú jelenléte, a természetszerű élőhely foltok viszonylagos elszigetelt jellege. A terület határai mentén futó közutak élőhelyeket elválasztó elhelyezkedése további veszélyeztető tényező.

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a terület mély fekvésű, időszakos vizű élőhelyein általánosan elterjedt. 2013-ban, szaporodási időben 10 lelőhelyen sikerült kimutatni jelenlétét. A Csukás-Fertő mocsárerdeje szaporodó helyként kevésbé, táplálkozási területként azonban kiváló adottságokkal rendelkezik a faj számára.
Állománymagyság (jelöléskor):	Állandó, jelen van (állománymagyság nincs megadva)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	Az alkalmazott akusztikus és vizuális felmérési módszerekkel 2013-ban, szaporodási időben mintegy 387 adult és immatur példány jelenlétét sikerült kimutatni, összesen 10 lelőhelyen. Az élőhelyek kiterjedését, állapotát figyelembe vevő szakértői becsléssel több száz, de akár néhány ezer kifejlett példányból álló állománya élhet a területen.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány változásának tendenciáiról nincsenek információk.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége kicsi a területen. Jelenleg még jelentős állománya van jelen, de élőhelyei sérülékenyek. Közepes mobilitású, szélsőséges időjárási helyzeteket jól elviselő faj. A gyors élőhelyi változásokra viszonylag gyorsan képes reagálni.
Veszélyeztető tényezők:	A vízi élőhelyek csapadékhiány miatti korai kiszáradása, a telelőhelyek degradációja, a szántóföldi művelés nagy arányú jelenléte, a természetszerű

	élőhely foltok viszonylagos elszigetelt jellege. A terület határai mentén futó közutak élőhelyeket elválasztó elhelyezkedése további veszélyeztető tényező.
--	---

Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	2013-ban a terület két részegységén, a Tégláslapos-Bábatói-mellékcsatornában, illetve a Földeslapos-Csukás-mellékcsatornában sikerült kimutatni a faj jelenlétét. Tojásrakó helynek alkalmas magas térszínek jelen vannak mindkét részegységben, Natura 2000 területen belül és kívül. A területen élő egyedek a csatornában élő állományok részállományai. Lásd: 3. Térképek fejezet 3.4. Natura 2000 közösségi jelnetőségű fajok térképe.
Állomány nagyság (jelölés):	Állandó, jelen van (P)
Állomány nagyság (tervkészítés):	A terület (főként a Csukás-Fertő) nehéz felmérhetősége ellenére 8 adult példányt sikerült megtalálni. Az élőhelyek kiterjedését, állapotát figyelembe vevő szakértői becsléssel legalább több tucat kifejlett példányból álló állománya élhet a területen. Ez az állomány része az élőhelyül szolgáló csatornák akár néhány százas egyedszámot is elérő állományainak.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány változásának tendenciáiról nincsenek információk.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettségét közepesnek értékelhetjük a területen. Jelenleg még viszonylag jelentős állománya van jelen, de vizes és szárazföldi élőhelyei is sérülékenyek. Az állományok természetvédelmi helyzete nagyban függ a Natura 2000 területen kívüli csatornaszakaszok állapotától. A potenciális tojásrakó helyeit adó magasabb térszíneken zömében szántóföldi művelés folyik, ami kedvezőtlen adottság.
Veszélyeztető tényezők:	Az élőhelyek egy részének csapadékhiány miatti kiszáradása, a vízi és szárazföldi élőhelyek degradációja (vízügyi munkálatok, szennyezések, eutrofizáció), szántóföldi művelés nagy arányú

	jelenléte a táji környezetben. Szaporodási sikerét a tojáspredátorok (elsősorban a róka) nagy mértékben ronthatják. A terület határai mentén futó közutak élőhelyeket elválasztó elhelyezkedése további veszélyeztető tényező.
--	--

Réti csík (*Misgurnis fossilis*)

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	lásd térképen
Állománynagyság (jelöléskor):	Jelen van (P)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	<p>Becsült egyedszám: 500-1500 példány</p> <p>A halfauna felmérést a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer mintavételi protokolljának a halfauna vizsgálatára vonatkozó ajánlásai alapján végeztük.</p> <p>A recens vizsgálat során nem mutattuk ki a faj jelenlétét a területen.</p> <p>Korábbi mennyiségi vizsgálatokból ismert azonban a faj előfordulása a Csukás-fertőből szakaszáról.</p> <p>A Natura 2000 területre vonatkozó állománybecslést nehezíti, hogy nagy számban található időszakos vízterek, így évenként, illetve évszakonként is változó a vízzel borított területek kiterjedése. A felmérés során tapasztalt élőhelyi feltételek, illetve adottságok alapján a Csukás-fertő alkalmas, mint hal élőhely. A réti csík egyedszám becslését tovább nehezíti, hogy a faj jelenlétének a kimutatása az élőhelyek akadályozott mintázhatósága miatt bizonytalan. Tapasztalataink alapján feltételezhető, hogy a faj valós állománya nagyobb, mint amit a vizsgálatok eredménye tükröz, a réti csík populációja az országos állománynak azonban így sem éri el az 1%-át.</p>
Állomány változásának tendenciái és okai:	Kijelölésekor a réti csík állományára vonatkozóan csak a faj előfordulását jelezték (P), így az állomány változása nem nyomon követhető.
Faj veszélyeztetettsége:	A réti csík a mocsári növényzettel dúsan benőtt állóvizeket, vagy lassú folyású kisvízfolyásokat preferálja. A Csukás-fertő szintén potenciális élőhelyet

	<p>jelent, a faj előfordulását azonban nem tudtuk igazolni a víztérben. Ez vélhetően azzal magyarázható, hogy a fertő vízborítása erős ingadozást mutatott az elmúlt évek során.</p> <p>A faj jó regenerációs képességgel bír, ezért vízborítás esetén képes lehet önfenntartó állomány kialakítására.</p>
Veszélyeztető tényezők:	<p>Az élőhelyek egy részének csapadékhiány miatti kiszáradása, a vízi és szárazföldi élőhelyek degradációja (vízügyi munkálatok, szennyezések, eutrofizáció), szántóföldi művelés nagy arányú jelenléte a táji környezetben.</p>

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség
bunkós hagyma	<i>Allium sphaerocephalon</i>	V	a területen mindenhol jellemző, sőt a Nádastó (Földes-lapos) környékén több ezres foltokban fordul elő

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A területhasználatot a CORINE felszínborítási adatbázis (1.3.1.1. táblázat) és a helyrajzi számok (1.3.1.2. táblázat) alapján egyaránt jellemeztük.

1.3.1.1. táblázat: Főbb területhasználati ágak aránya CORINE alapján

Területhasználati formák	Területi érintettség (%)
Mocsár és láprétek, mezofil gyepek	70,00
Száraz gyepek és puszták	10,00
Szántóföldek	10,00
Felülvetett gyepek	10,00
Összesen	100,00

1.3.1.2. táblázat: Főbb művelési ágak aránya földhivatali nyilvántartás alapján

Művelési ág	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
művelésből kivett	47,71	10,11
gyep (legelő)	206,15	43,68
gyep (rét)	44,02	9,33
szántó	24,97	5,29
erdő	37,12	7,87
nádas	87,55	18,55
szőlő	0,25	0,05
egyéb	24,11	5,11
Összesen	471,88	100

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

Tulajdonos	Megoszlási arány (%)
magántulajdon	94,5
állami tulajdon	3,65
önkormányzat	1,7
egyéb	<1
	100

A tervezési területet érintően 19 hektár a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében van.

A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területben túlnyomó részben a magántulajdon a jellemző.

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1. Mezőgazdaság

A területen mai napig meghatározó jelentőségű tevékenység a gyepesek esetén kaszálás és legeltetés, illetve a szántó területeken intenzív kultúrák termesztése, amelyeknek foglalkoztatási potenciálja jelentős, de nem kihasznált módon. A tervezési területen kívánatos legeltetés állattartás (lehetőség szerint őshonos állatfajtákkal történő) meghonosításának nem pusztán természetvédelmi kezelési vonatkozásai vannak, hanem annak élő-munka igénye miatt foglalkoztatási hatásai is. Ennek okán a hagyományos mezőgazdasági termelési tevékenységek a térségben javíthatják az öko- és agroturisztikai potenciált is. A pannon-szikes gyep élőhelyi jelleg mellett lehetőséget teremtene a madárfajok érdekében végzett természetvédelmi beavatkozásokra és bemutatásra is.

1.3.3.2. Erdészet

Az erdőállomány jellemzése:

A terület erdőállománya több alrészleten (Tizsakürt 11/A, 11/B, 11/D2, 12/A, 12/B, 12/TN1, 12/TN2, 13/A1, 13/A2) 37,12 hektáron helyezkedik el, amelyek magántulajdonban vannak. Az erdőrészletek kizárólag védelmi rendeltetésűek.

erdőtag			terület (ha)	Rendeltetés	Faállomány	Célállomány	Fahasználati mód
Tizsakürt	11	A	1,59	Mezővédő	nemes nyáras-akác	kocsányos tölgyes	tarvágás
Tizsakürt	11	D1	2,6	Mezővédő	nemes nyáras-akác	kocsányos tölgyes	-
Tizsakürt	11	B	0,58	Mezővédő	akác	kocsányos tölgyes	tarvágás
Tizsakürt	11	E	1,18	Mezővédő	akác	kocsányos tölgyes	-
Tizsakürt	11	D2	0,22	Mezővédő	nemes nyáras-akác	kocsányos tölgyes	tarvágás
Tizsakürt	12	A	7,01	Mezővédő	akác	kocsányos tölgyes	tarvágás
Tizsakürt	12	B	3,54	Mezővédő	akác	kocsányos tölgyes	törzskiválasztó gyérités
Tizsakürt	12	TN2	6,37	-	-	-	-
Tizsakürt	13	A1	3,51	Mezővédő	egyéb lomb elegyes-nemes nyáras	kocsányos tölgyes	tarvágás
Tizsakürt	12	TN1	2,94	-	-	-	-
Tizsakürt	13	A2	5,38	Mezővédő	egyéb lomb elegyes-nemes nyáras	kocsányos tölgyes	tarvágás

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A terület a I/1. Szolnok és dél-hevesi apróvadas vadgazdálkodási körzethez tartozik, ahol a vadgazdálkodást a Cserkeszölő és vidéke Vadásztársaság (vadgazdálkodási alegység kódszáma: 16-755010, cím: 5465 Cserkeszölő Alkotmány út 10.) látja el.

A terület tipikus alföldi apróvadas terület, jellemző apróvadja a fácán és a vízi vadak pl. tőkés réce (*Anas platyrhynchos*)vadvadkacsa. A területen nagyvad nem fordul elő. A vadállományt jelentősen befolyásoló tényező nincs, esetlegesen a nagyon szélsőséges időjárás akadályozhatja a költést.

A területen a vadászati létesítmények (etetők, szórók, magaslesek) nem találhatóak meg, így a jelölés alapjául szolgáló élőhelyeket és fajokat alapvetően nem veszélyeztetik. Természetvédelmi és gazdálkodási szempontból a vadállomány nem okoz kárt.

Érvényben lévő vadgazdálkodási tervek:

- I/1. Szolnok és dél-hevesi apróvadas vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014. február 28-ig (Országos Vadgazdálkodási Adattár).
- Cserkeszölő és vidéke Vadásztársaság (vadgazdálkodási alegység kódszáma) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

A területen halászatra alkalmas víztest nem található, így halgazdálkodási terv sem vonatkozik a területre. A csatornákon a horgászat csak alkalmi, a jelölő réti csík (*Misgurnus fossilis*) állományait nem veszélyezteti.

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

A tervezéssel a 65b Tisza-menti és a 65c Tisza-menti belvízöblözet egy része érintett. A területen jellemzően belvíz veszélyes, a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság vagyongazdálkodásába tartoznak a fő belvíz elvezető csatornák, a Böszörlaposi, a Tópart I. és a Földeslaposi. Az öblözetek tervezéssel érintett területén vízrendezési, vízpótló- és elosztó mű nincsenek.

1.3.3.5. Turizmus

A területen az intenzív turizmus nem jellemző, alkalmi látogatók azonban előfordulhatnak.

1.3.3.6. Ipar

Ipari fejlesztés nem tervezett, intenzív területhasználat nem fenyegeti.

1.3.3.7. Infrastruktúra

A területet jelentősebb közlekedési útvonal nem érinti.

1.3.3.8. Egyéb

A területen terület felhasználási változtatási szándék, terv jelenleg nem ismert.

2. Felhasznált irodalom

BÖLÖNI J., MOLNÁR ZS., KUN A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, Vácrátót, pp. 439.

DÖVÉNYI Z. (szerk.) 2011: Magyarország kistájainak katasztere. Második, átdolgozott és bővített kiadás – MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest.

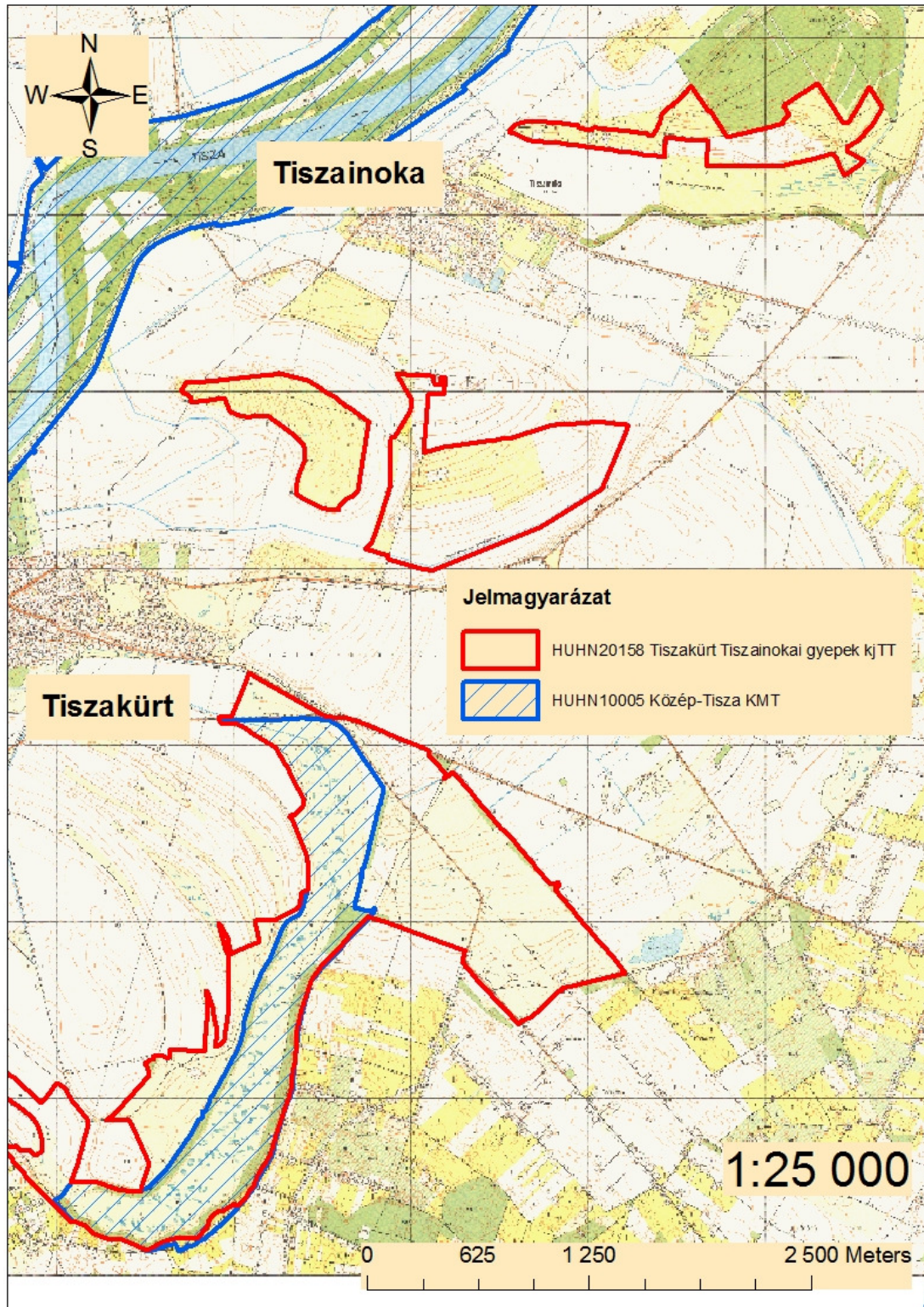
HARASZTHY L. (szerk) 2014: Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon – Pro Vértes Közalapítvány, Csákvár.

SALLAI R. B. (szerk) 2014: Veszélyeztetett Natura 2000-es fajok egyesületi fajvédelmi terve – Nimfea Természetvédelmi Egyesület, Be-Natur SEE, 231 pp.

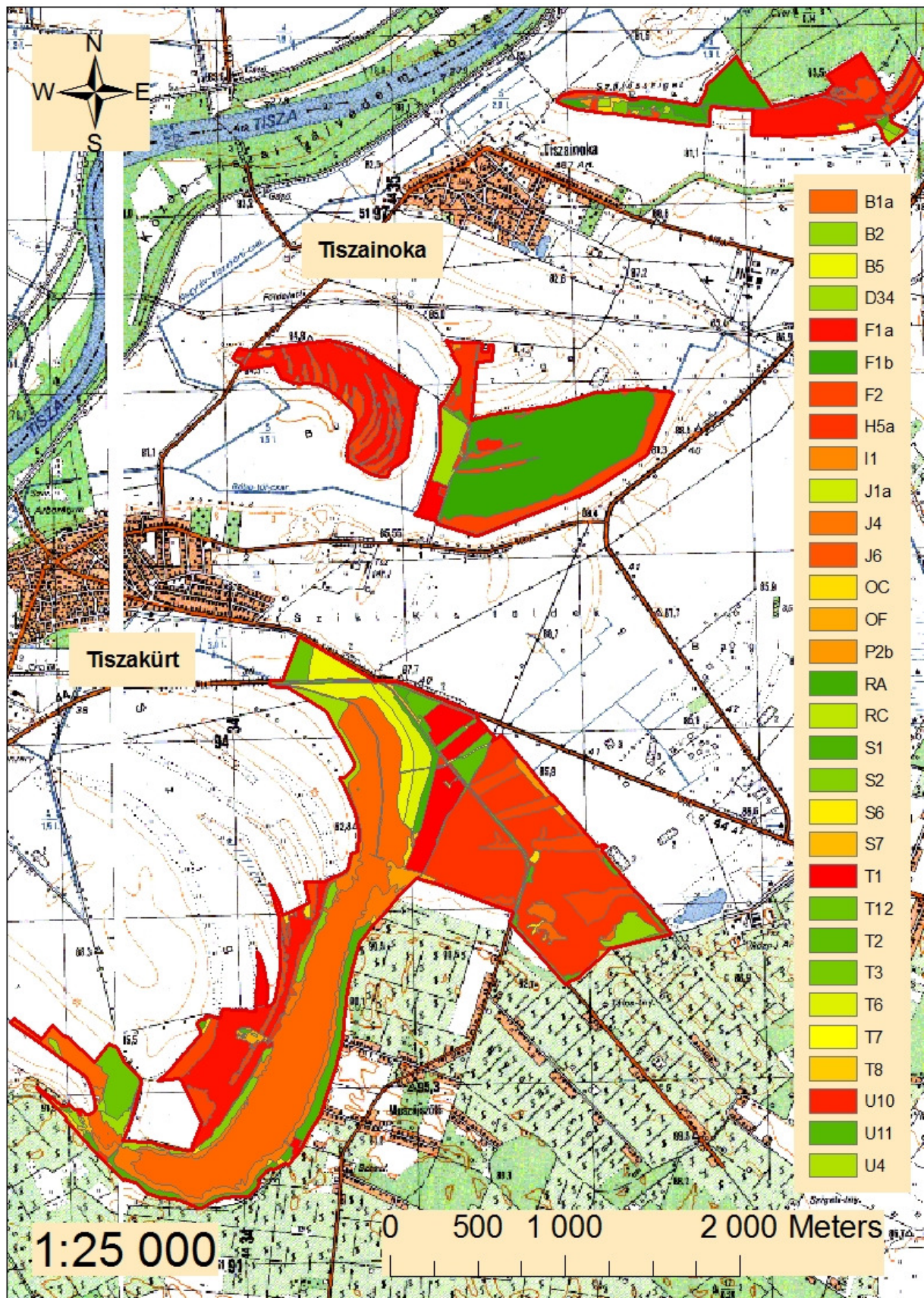
VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM (szerk.) (2013): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez, Budapest, pp. 36.

3. Térképek

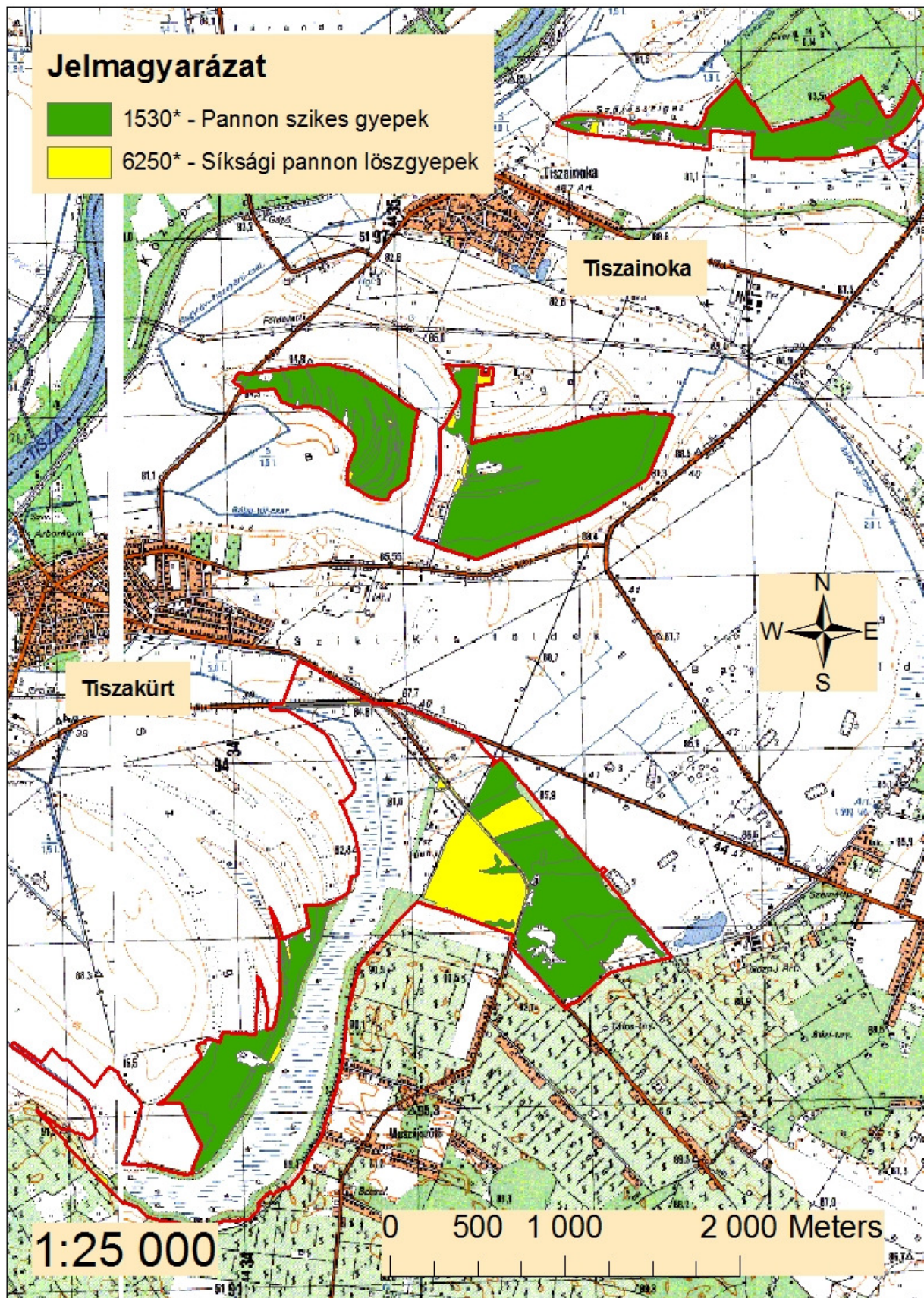
3.1. A tervezési terület áttekintő térképe (2013.)

3.2. Domináns élőhelytípusok (2013. 06. 27.)

3.3. Natura 2000 jelölő élőhelytípusok (2013. 06. 27.)

3.4. Natura 2000 közösségi jelentőségű fajok előfordulása (2013. 04. 16.)

